

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БРЯНЦЕВ ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 378.093.5:72.012]:745.54(043.3)

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ
ДО ВИКОРИСТАННЯ ПАПЕРОВОЇ ІНЖЕНЕРІЇ
В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Запоріжжя – 2025

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Запорізькому національному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник –

доктор філософії в галузі педагогіки, доцент
ЧЕМЕРИС Ганна Юріївна,
Запорізький національний університет,
завідувач кафедри дизайну.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
БОРИСОВ Вячеслав Вікторович,
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
професор кафедри дизайну;

кандидат педагогічних наук, доцент
КОЛЕСНИК Наталія Євгенівна,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка,
доцент кафедри образотворчого
мистецтва та дизайну.

Захист відбудеться «07» березня 2025 р. о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.051.09 у Запорізькому національному університеті Міністерства освіти і науки України за адресою: 69063, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 66.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Запорізького національного університету Міністерства освіти і науки України за адресою: 69063, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 66.

Автореферат розісланий «5» лютого 2025 р.

Учений секретар

спеціалізованої вченої ради

доктор педагогічних наук, професор

Лариса БЕЗКОРОВАЙНА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Система підготовки фахівців з дизайну є важливим чинником культурного, духовного та національного відродження й потребує сучасних шляхів інтеграції України в Європейський простір. Підготовка дизайнерів передбачає їх високий рівень професійної мобільності, швидке реагування на виклики ринку праці, ефективний кар'єрний розвиток, самовдосконалення, успішну соціалізацію та трудову діяльність. Розвиток паперової інженерії у світі, розмаїття виробничих завдань дизайнера та недостатність традиційного навчання в національній дизайн-освіті зумовлюють потребу в модернізації змісту, форм, методів і засобів професійної підготовки майбутніх дизайнерів до роботи з папером як основним матеріалом.

Концептуальні положення щодо підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності визначені в положеннях Законів України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про народні художні промисли» (2012); Національної доктрини розвитку освіти (2002); Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2032 року (2022); Стандарту професійної підготовки майбутніх дизайнерів за спеціальністю 022 «Дизайн» (2018) та ін.

Необхідність дослідження й розв'язання окресленого питання зумовлена також наявними суперечностями між:

- потребою ринку праці в дизайнерах, здатних до здійснення ефективної професійної діяльності із застосуванням паперової інженерії, та неготовністю випускників до її виконання;

- необхідністю впровадження в підготовку майбутніх дизайнерів сучасних, практико-орієнтованих методів навчання з елементами паперової інженерії та домінуванням традиційної дизайн-освіти;

- наявністю значного позитивного досвіду підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності та недостатнім рівнем його впровадження в освітній практиці вітчизняних закладів.

Теоретико-методологічною основою дослідження є праці українських науковців, у яких розглянуто: концептуальні основи професійної освіти (В. Андрущенко, Л. Безкоровайна, О. Гура, І. Зязюн, А. Каленський, В. Луговий, П. Лузан, Л. Лук'янова, В. Лозовецька, В. Огнев'юк, В. Радкевич, О. Щербак та ін.); професійну підготовку майбутніх дизайнерів (С. Алексеєва, А. Бровченко, О. Бондар, Г. Брюханова, С. Давидова, Н. Дерев'янка, В. Кардашов, Ю. Легенький, С. Мигаль, І. Продан, Л. Оршанський, С. Прищенко, В. Прусак, І. Рижова, А. Руденченко, О. Трошкін, О. Фурса, Г. Чемерис та ін.); роботу з папером у дизайн-освіті (О. Васильківська, О. Грищенко, Є. Гула, Т. Кугай, О. Мазніченко; Д. Куровська, Д. Малиш, М. Мисак, В. Тищенко, О. Тихонюк, І. Удріс та ін.). Важливими також є закордонні дослідження з дизайн-освіти та паперової інженерії (М. Бласко, М. Ванга, Е. Демейн, Т. Кавасака, К. Касахара, Р. Ланг, М. Лафосс, Є. Огюнер, Т. Холл, Ю. Ченб, П. Чіва та ін.).

Водночас результати здійсненого аналізу свідчать, що проблема професійної підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії вирішена недостатньо, що й зумовило вибір теми дисертації: *«Підготовка майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності»*.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри дизайну Запорізького національного університету «Освіта і практика дизайну: Шляхи розвитку в контексті діджиталізації і євроінтеграції» (ДР 0121U113246). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України (протокол № 2 від 23.02.2009), погоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки та психології НАПН України (протокол № 3 від 28.04.2009), уточнено на засіданні Науково-технічної ради Запорізького національного університету (протокол № 6 від 16.12.2021).

Мета і завдання дослідження. *Метою дослідження є розробка, обґрунтування та експериментальна перевірка ефективності структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії.*

Для досягнення зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- проаналізувати стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці, схарактеризувати сутність основних понять дослідження й визначити коло питань, що потребують наукового розв'язання;
- з'ясувати сутність і структуру професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії, проаналізувати досвід закордонних та українських закладів вищої освіти щодо її формування;
- здійснити добір форм, методів і засобів для ефективної інтеграції паперової інженерії в зміст професійної підготовки майбутніх дизайнерів;
- визначити критерії та показники, що забезпечують готовність майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії, та встановити кореляцію з її рівнями;
- розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – структурно-функціональна модель формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії набуває ефективності за умови впровадження в освітній процес структурно-функціональної моделі, яка передбачає: оновлення змісту професійної

підготовки та навчально-методичного забезпечення; організацію навчання на засадах ітеративного навчання; створення в закладі вищої освіти практико-орієнтованого середовища, спрямованого на набуття студентами первинного професійного досвіду використання паперової інженерії.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань автором використано такі методи:

– *теоретичні*: аналіз, синтез, порівняння й систематизація філософської, психолого-педагогічної, науково-технічної, мистецької, методичної літератури, законодавчих і нормативно-правових документів із метою з'ясування стану розробленості досліджуваної проблеми; педагогічне моделювання – для обґрунтування та розроблення структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до застосування паперової інженерії; узагальнення – для формулювання висновків за розділами та загальних;

– *емпіричні*: бесіди, опитування, анкетування, тестування за допомогою педагогіко-психологічних методик з метою визначення рівнів сформованості професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії; педагогічний експеримент – з метою впровадження та апробації розробленої структурно-функціональної моделі;

– *методи математичної статистики*: метод перевірки статистичних гіпотез *t*-критерій Ст'юдента (для визначення гомогенності груп) та метод Пірсона (для аналізу емпіричних даних і встановлення залежностей між досліджуваними об'єктами й означеними процесами), графічний метод візуалізації статистичних даних.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

– *вперше*: досліджено актуальність інтеграції паперової інженерії в сучасну дизайн-освіту як педагогічної проблеми; *розроблено, науково обґрунтовано та експериментально перевірено* структурно-функціональну модель формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії, яка передбачає: оновлення змісту професійної підготовки в освітніх компонентах «Паперова інженерія», «Дизайн об'ємних і рухомих книг», «Дизайн тари та упаковки», що реалізується на засадах ітеративного навчання, яке надає можливості формувати рівні професійної готовності, враховуючи зовнішні та внутрішні діяльнісні процеси формування досвіду і встановлює тісний зв'язок з освітою впродовж життя й естетичним життям у суспільстві; створення в закладі вищої освіти професійно-орієнтованого середовища шляхом інтеграції в освітній процес практико-орієнтованих методів (студійного навчання; проєктів; авторської виставки; кейсів; портфоліо тощо) та спеціалізованих засобів (технічне обладнання, програмні засоби та графічні редактори); *визначено й науково обґрунтовано* сутність, структуру й зміст професійної готовності майбутнього дизайнера до використання паперової інженерії, компонентами якої є теоретичні знання, технічні навички, креативність, комунікативні навички, клієнтоорієнтованість,

володіння проєктним менеджментом, дотримання етичних та професійних стандартів); критерії (професійно-змістовий, операційно-технологічний, особистісно-психологічний, рефлексивно-оцінювальний), їх показники та рівні (професійний (творчий), продуктивний, репродуктивний) сформованості готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії;

– *удосконалено* на теоретико-методологічному та методичному рівнях процес професійної підготовки майбутніх дизайнерів: освітньо-професійну програму першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн» спеціалізації 022.01 «Графічний дизайн»; навчально-методичні комплекси освітніх компонентів «Паперова інженерія», «Дизайн об'ємних і рухомих книг», «Дизайн тари та упаковки», що містять комплекс *сучасних форм* (проєктне навчання, лекція з елементами практики, змішане навчання, мікронавчання та мобільна консультація; індивідуальна, командна, групова, самостійна робота; тестування), *методів* (студійного навчання; проєктів; навчання на власному досвіді; публічного перегляду, критики та коментування; пояснювально-ілюстративного та проблемного навчання; майстеркласу й авторської виставки; кейсів; портфолію) *та засобів навчання*, як педагогічних (навчально-методичне забезпечення, наочні засоби та інформаційно-комунікаційні технології), так і спеціалізованих (інструментальні, технічне обладнання, програмні засоби);

– *уточнено* понятійний апарат досліджуваної проблеми («підготовка», «професійна підготовка», «професійна підготовка дизайнерів», «паперова інженерія», «готовність», а також дотичних понять та формулювання дефініції «підготовка майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності»);

– *подальшого розвитку набули* науково-теоретичні та практичні аспекти професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії на бакалаврському рівні вищої освіти.

Практичне значення одержаних результатів визначається *розробкою, апробацією та впровадженням в освітній процес*: навчально-методичних комплексів з освітніх компонентів «Паперова інженерія», «Дизайн об'ємних і рухомих книг», «Дизайн тари та упаковки» (силабус, робоча програма, тексти лекцій, питання до модульного контролю, завдання для практичних занять, індивідуальної та самостійної роботи); методичного забезпечення (навчальний посібник «Паперова інженерія», методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних робіт); електронні курси в СЕЗН ЗНУ на платформі Moodle з комплексом діагностичного інструментарію для визначення рівня професійної готовності майбутнього дизайнера до використання паперової інженерії.

Теоретичні положення, авторські науково-методичні розробки та висновки дослідження є основою для подальшого вдосконалення професійної підготовки майбутніх дизайнерів у системі вищої освіти.

Результати дослідження *впроваджено* в освітній процес Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна

академія» Запорізької обласної ради (довідка № 2 від 27.09.2023); Приватного закладу вищої освіти «Арт академія сучасного мистецтва імені Сальвадора Далі» (довідка № 2 від 19.10.2023); Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 8 від 20.04.2024); Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука (довідка № 9 від 23.04.2024); Запорізького національного університету (довідка № 10 від 20.05.2024). Окремі аспекти висвітлено під час проведення гостьових онлайн лекцій у закордонних закладах освіти (Університет науки та комп'ютерних технологій «Університет СТЕКОМ» (Індонезія); Балтійська міжнародна академія (Латвія), Університет Сулеймана Деміреля (Туреччина)).

Особистий внесок здобувача. В опублікованих у співавторстві працях автором запропоновано шляхи формування навичок візуалізації презентацій [1; 12], здійснено аналіз українського й закордонного досвіду підготовки дизайнерів, добір програмних засобів для змішаного навчання [2; 3], осмислено інтеграцію полідисциплінарного підходу в дизайн-практиці [6; 13; 18] та дизайн-освіті [8].

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дослідження обговорювалися на науково-практичних конференціях:

– *міжнародних*: «Інформаційні технології в освіті та науці» (Мелітополь, 2019); «Взаємодія культури, науки та мистецтва з погляду морального розвитку сучасного європейського суспільства» (Рига, 2021); «Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології» (Запоріжжя, 2022); «Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології» (Запоріжжя, 2023); «Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи» (Запоріжжя, 2023);

– *всеукраїнських*: «Модернізація та наукові дослідження: інтеграція науки та практики» (Одеса, 2019); «Методологічні та практичні проблеми професійної підготовки акторів і дизайнерів» (Запоріжжя, 2024).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено в 32 публікаціях (у тому числі 21 одноосібній), з яких: 5 – статті у фахових виданнях України; 2 – статті в іноземних наукових виданнях; 1 – стаття у виданні, включеному до бази Scopus; 8 – тези доповідей у збірниках наукових конференцій; 1 – посібник; 1 – методичне видання; 14 – свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і 16 додатків. Повний обсяг дисертації – 474 сторінки, з них основний текст – 181 сторінка. Список використаних джерел включає 669 найменувань, з яких 169 – іноземними мовами. Робота містить 20 рисунків, 14 таблиць, 5 формул.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, проаналізовано ступінь наукової розробленості проблеми, визначено мету й завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, викладено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, подано відомості про апробацію й публікації.

У першому розділі – *«Теоретичні основи підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності»* – проаналізовано наукові доробки, присвячені підготовці майбутніх дизайнерів; подано структуру готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності; схарактеризовано український та закордонний досвід її формування.

У результаті аналізу наукових праць, присвячених підготовці фахівців до професійної діяльності у вищій освіті (Р. Гуревич, В. Кремень, Н. Ничкало та ін.); дизайн-освіті (Є. Антонович, В. Даниленко та ін.); використанню паперу як формотворчого матеріалу в проєктній діяльності майбутніх дизайнерів (Т. Козелець, Т. Носаченко, О. Пасько, Р. Позо-Пуертола, М. Пригодін, О. Тихонюк та ін.), визначено, що проблема підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії є недостатньо ґрунтовно дослідженою.

Проведений аналіз понятійного апарату («підготовка», «професійна підготовка», «готовність», «паперова інженерія», а також низки суміжних понять, таких як «здатність», «здібність», «компетентність», «професійна компетентність», «паперовий інженер» тощо) надав змогу визначити *підготовку майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності* як цілеспрямований, науково й методично обґрунтований процес підвищення конкурентоздатності особи, набуття нею високого рівня поінформованості, обізнаності, готовності ухвалювати рішення та здійснювати творчу діяльність у сфері дизайну через набуття професійних здібностей та особистісних якостей використання паперу як основного матеріалу і його обробки базовими маніпуляціями, техніками та технологіями.

На основі ретроспективного аналізу доробку становлення паперової інженерії в закордонній професійній практиці та мистецькій творчості (Н. Авелла, К. Бартон, П. Джексон, С. Родрігес, Р. Сабуда, М. Санчаз, М. Сарлатто, Е. Фаден, К. Фінч, М. Хайнер, М. Чатані та ін.) сформульовано ключові визначення (паперова інженерія – напрям професійної діяльності, в якому папір використовують як основний матеріал; паперовий митець – особа (художник), який спеціалізується на створенні творів мистецтва з паперу; паперовий інженер – фахівець, що спеціалізується на використанні паперу як основного матеріалу й реалізує технічні, інженерні та конструкційні рішення; паперовий дизайнер – «універсальний» фахівець) і сутність паперової інженерії. Розроблено схему професійної кореляції понять, що демонструє належність до комерційного або мистецького напрямку, та порівняльну галузеву освітньо-

діяльнісну піраміду, яка поєднує освітню й професійну сторони в підготовці дизайнера.

Для визначення релевантної компонентної структури готовності майбутнього дизайнера до використання паперової інженерії, формулювання вимог і переліку його обов'язків проаналізовано дослідження українських (В. Вишпольська, С. Дембіцька, С. Цимбал, М. Демянчук та ін.) та закордонних науковців (К. Арджиріс, Р. Епштейн, Дж. Чіверс, Л. Шувірх та ін.); розглянуто світовий ринок праці, авторські портфоліо творчої та професійної діяльності більше ніж 380 професіоналів паперової інженерії (А. Вілсон, А. Йошизава, Р. Ленг, М. Скай, М. Таніс та ін.). Здійснений контент-аналіз надав змогу визначити місце паперової інженерії в професійній готовності майбутнього дизайнера й сформувати основу змістового наповнення розробленої структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії шляхом виявлення як традиційних технік, так і менш поширених напрямів у паперовій інженерії.

Структура професійної готовності майбутнього дизайнера до використання паперової інженерії (рис. 1) включає такі компоненти: *теоретичні знання* (про створення паперу та його властивості, здобутки майстрів та їх практичний досвід, маніпуляції, техніки й технології, приклади їх поєднання для створення паперових форм); *технічні навички* (створення власного паперового матеріалу, здійснення добору паперу відповідно до завдання з подальшим оздобленням й обробкою різними маніпуляціями, техніками та технологіями із застосуванням спеціалізованого програмного, інструментального й технічного забезпечення для створення цифрових прототипів і їх фізичних макетів, проведення їх тестування й удосконалення); *креативність* (здатність генерувати інноваційні та оригінальні ідеї, уміння знаходити ефективні рішення для складних дизайнерських завдань і сприймати критику та конструктивні зауваження для вдосконалення своєї роботи); *комунікативність* (уміння ефективно презентувати свої роботи, пояснювати концепції та захищати дизайнерські рішення перед клієнтами або командою, враховуючи їх думки, надавати відгук і зворотний зв'язок); *клієнтоорієнтованість* (здатність виявляти та розуміти потреби клієнтів, створювати дизайн, який відповідає їхнім очікуванням, адаптуватися до змін вимог клієнта та знаходити компромісні рішення); *навички проєктного менеджменту* (здійснювати ефективно планування проєктів, визначати етапи виконання завдань, розподіляти ресурси для досягнення максимального результату у визначені терміни; розуміти бюджет проєкту, контролювати витрати та знаходити економічно вигідні рішення); *дотримання етичних та професійних стандартів* (професійної етики, знання положень і принципів авторського права, екологічних та соціальних стандартів у роботі дизайнера, прагнення до постійного вдосконалення своїх знань і навичок, участь у професійних спільнотах і тренінгах).

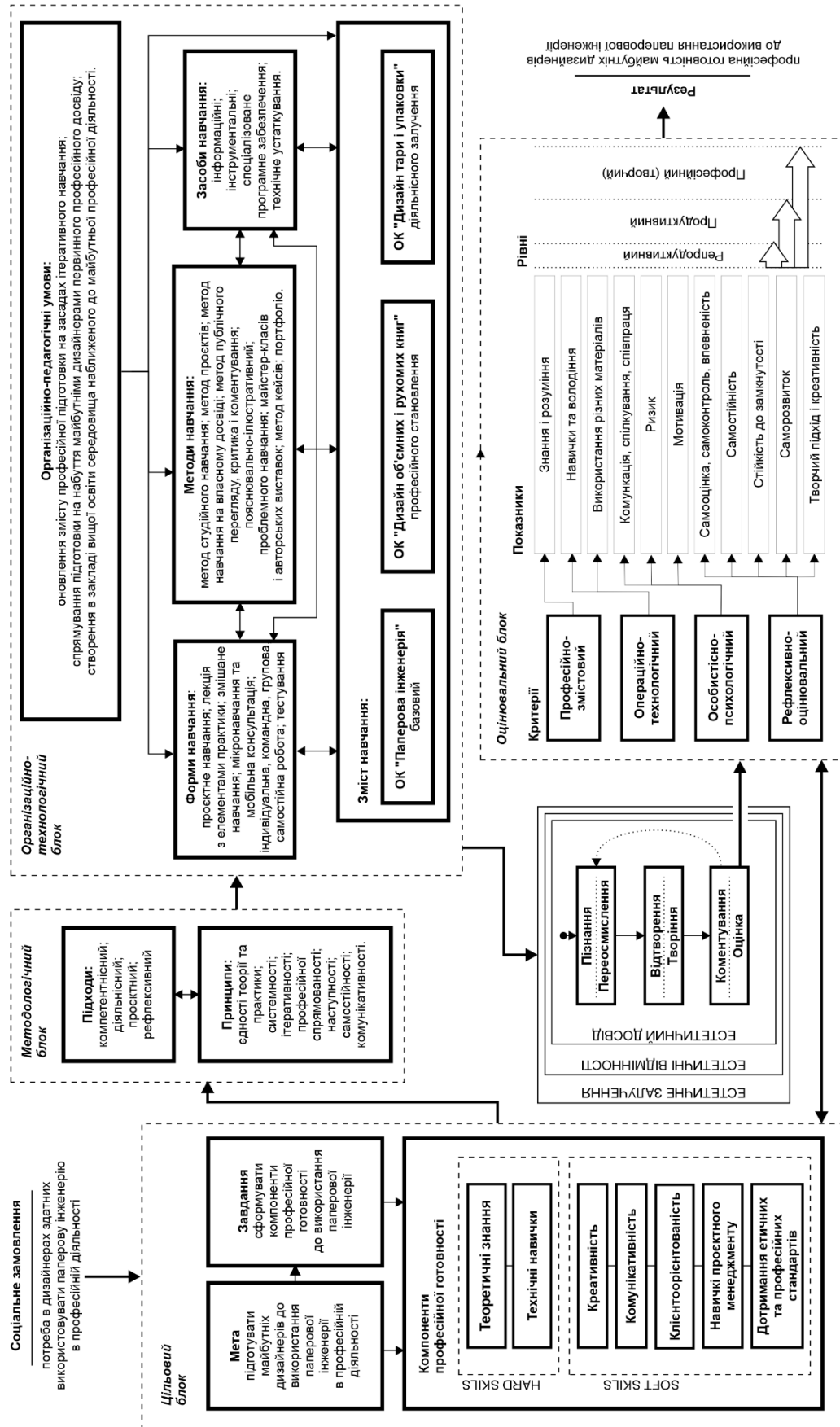

Рис. 1. Структурно-функціональна модель формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії

Результати вивчення українського та закордонного (США, Японії, Великої Британії, Італії, Франції) досвіду підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в сучасній дизайн-освіті, зокрема вивчення освітньо-професійних програм і їх освітніх компонентів, що передбачають роботу з паперовим матеріалом, надали змогу констатувати недостатню та фрагментарну її залученість в освітньому процесі українських закладів освіти (концентрація на традиційних техніках формоутворення без практико-орієнтованого контексту) на противагу повноцінному професійному опануванню напряму паперової інженерії, що демонструється в провідних мистецьких закордонних закладах освіти.

У **другому розділі** – *«Педагогічне моделювання процесу формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії»* – визначено зміст, обґрунтовано добір доцільних форм, методів та засобів для побудови структурно-функціональної моделі.

Дослідження особливостей моделей мистецької та дизайн-освіти, переосмислення моделі комунікації Г. Лассвела і принципів естетичного життя надало основу для інтеграції ітеративного навчання в розроблену модель (рис. 2), що відповідає соціальному запиту на фахівців із дизайну, здатних використовувати паперову інженерію в професійній діяльності, і включає чотири блоки: цільовий; методологічний; організаційно-технологічний; оцінювальний.

Цільовий – презентує мету й завдання, що активуються соціальним замовленням і направлені на формування компонентів професійної готовності майбутніх дизайнерів (теоретичні знання, технічні навички, креативність, комунікативність, клієнтоорієнтованість, навички проєктного менеджменту, дотримання етичних і професійних стандартів).

Методологічний – презентує: підходи (компетентнісний, діяльнісний, проєктний, рефлексивний) і релевантні принципи (єдності теорії та практики, системності, ітеративності, професійної спрямованості, наступності, самостійності, комунікативності) підготовки майбутніх дизайнерів.

Організаційно-змістовий – включає зміст, форми, методи, засоби навчання, організаційно-педагогічні умови.

Оцінювальний – презентує діагностику рівнів (професійний (творчий), продуктивний, репродуктивний) сформованості професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії за визначеними критеріями (професійно-змістовий, операційно-технологічний, особистісно-психологічний, рефлексивно-оцінювальний) та їх показниками (знання й розуміння, навички та володіння, використання різних матеріалів, комунікація, спілкування й співпраця, ризик, мотивація, самооцінка, самоконтроль і впевненість, самостійність, стійкість до замкнутості, саморозвиток, творчий підхід, креативність).

Якість функціонування моделі та досягнення її результату – сформованості професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії – забезпечується, відповідно до *першої умови* «оновлення змісту

професійної підготовки на засадах ітеративного навчання», розробленими навчально-методичними комплексами з освітніх компонентів «Паперова інженерія», «Дизайн об'ємних і рухомих книг» і «Дизайн тари та упаковки»; розробленими електронними курсами в системі електронного забезпечення навчання ЗНУ на платформі Moodle, що містять комплект діагностичного інструментарію; навчальним посібником «Паперова інженерія», який відображає теоретичний, ілюстративний та практичний матеріал, побудований з урахуванням особливостей ітеративного навчання.

Друга організаційно-педагогічна умова «спрямування підготовки на набуття майбутніми дизайнерами первинного професійного досвіду» передбачає використання доцільних форм навчального процесу: лекція з елементами практики (надає змогу демонструвати прості технічні навички під час опанування теоретичного матеріалу); проєктне навчання (забезпечує швидке здобуття практичних навичок із розумінням клієнтських потреб); змішане навчання (поєднує традиційні методи з онлайн-навчанням, що дозволяє гнучко змінювати форму подачі матеріалу); мікронавчання та мобільна консультація (надає змогу засвоювати матеріал короткими блоками через мобільні пристрої, що зручно для сучасного ритму життя, і навчатися на ходу, передбачає швидке реагування викладача через засіб зв'язку під час самостійного виконання здобувачем завдань); індивідуальна робота (сприяє особистому розвитку), командна робота (покращує комунікативні та організаторські здібності), групова робота (формує здатність до проєктного менеджменту, лідерства); самостійна робота (надає можливості доопрацювання або виконання завдання ускладненого рівня); тестування (дозволяє контролювати знання за допомогою завдань у тестовій формі). Серед методів дібрано такі, як: навчання в студіях (для моделювання майбутнього робочого середовища); навчання на власному досвіді (для зміни власного вибору й цінностей, формування вміння слухати, бути повністю присутнім і уважним до процесу); метод портфоліо (для накопичення й презентації власних професійних надбань); методи публічного перегляду, критики та коментування, консультації (для активації ітеративного навчання, рушієм процесів мотивації та рефлексії); пояснювально-ілюстративний (для проведення паралелі між теорією й практикою навчальних надбань, світових здобутків); методи активного навчання (для сприяння сімоосвіті, пізнанню та обговоренню особливостей створення відомих і власних дизайн-проєктів); майстеркласів та авторських виставок (для активного обговорення, як було виконано або як виконується специфічна маніпуляція чи частина проєкту, що сприяє формуванню внутрішньої мотивації, здатності до досягнення успіху).

Третя організаційно-педагогічна умова «створення в закладі вищої освіти середовища, наближеного до майбутньої професійної діяльності» передбачає використання засобів цифрових середовищ: для онлайн лекцій та консультацій (Google Meet, Hangouts, Skype, Zoom, BigBlueButton); швидкої комунікації та консультацій (месенджери Messenger, Viber, WhatsApp, Telegram); опрацювання

інтерактивних завдань (Learning Apps, Miro), організації зворотного зв'язку (Kahoot, Triventy, Mentimeter); використання широкого спектра інструментів та технічного устаткування, актуального спеціалізованого програмного забезпечення (Silhouette Studio, PaperKura Designer, TreeOrigami).

У третьому розділі – *«Дослідно-експериментальна перевірка ефективності структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії»* – розкрито етапи організації та методик проведення педагогічного експерименту, наведено аналіз й інтерпретацію отриманих результатів.

Експериментальне дослідження було здійснено впродовж 2021–2024 рр. на базі закладів вищої освіти України послідовно в три етапи (констатувальний, формувальний, контрольний) згідно з вимогами сучасної педагогічної науки (Т. Кристопчук, С. Сисоєва та ін.). В експерименті взяли участь 243 здобувачі бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн», яких було розподілено на контрольну (КГ – 81 особа) та експериментальну (ЕГ – 162 особи) групи і перевірено на гомогенність за допомогою критерію Ст'юдента.

Метою констатувального етапу педагогічного експерименту стало виявлення первинного рівня професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії, для чого дібрано комплекс діагностичних методик: діагностика особистості до мотивації до успіху (Т. Елерс); визначення рівня своєї самооцінки (Г. Казанцева); переконання про самостійність (М. Павлюк); визначення рівня сформованості загальних творчих здібностей особистості (С. Дмитрієва, Н. Гаврилова); тест-анкета «Моя самоосвітня діяльність» (І. Мартинюк); адаптовані методики: діагностика комунікативних і організаторських якостей (DISC); визначення ступеня готовності до ризику (Г. Шуберт). Результати аналізу початкового рівня підготовки засвідчили переважно продуктивний рівень професійної готовності здобувачів до використання паперової інженерії в обох групах. Рівнозначність КГ та ЕГ: на репродуктивному рівні становила 9,88% та 12,96%; на продуктивному – 75,31% та 74,07%; на професійному (творчому) – 14,81% та 12,96%.

На формувальному – перевірено ефективність структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії через упровадження в процес навчання ЕГ: спецкурсу «Паперова інженерія» (5 сем., 150 кред.), який зорієнтовано на формування базових знань і технічних навичок із паперової інженерії; спецкурсів «Дизайн тари та упаковки» (7 сем., 90 кред.) та «Дизайн об'ємних і рухомих книг» (7 сем., 90 кред.) зорієнтованих на професійне використання знань паперової інженерії; навчально-методичного забезпечення: навчального посібника «Паперова інженерія»; методичних вказівок до виконання кваліфікаційних робіт; електронних спецкурсів «Паперова інженерія», «Дизайн тари та упаковки» та «Дизайн об'ємних і рухомих книг» на платформі СЕЗН ЗНУ (Moodle), що містять інструктивно-методичні матеріали до опанування теорії та практики, а також інструктивний матеріал до роботи зі спеціалізованим

програмним забезпеченням Silhouette Studio, PaperKura Designer, TreeOrigami. Навчання студентів КГ залишалося традиційним.

На контрольному етапі проведено вторинну перевірку з метою з'ясування ефективності впроваджуваних заходів і виявлення динаміки сформованості професійної готовності майбутніх дизайнерів у КГ та ЕГ за визначеними критеріями (табл. 1).

Таблиця 1

Результати педагогічного експерименту щодо динаміки сформованості професійної готовності здобувачів КГ та ЕГ за визначеними критеріями

Рівень сформованості	Констатувальний експеримент				Формувальний експеримент				Динаміка	
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ	ЕГ
	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%	Осіб	%		
Рівень професійної готовності за професійно-змістовим критерієм										
Репродуктивний	6	7.41%	21	12.96%	4	4.94%	7	4.32%	-2.47%	-8.64%
Продуктивний	58	71.60%	117	72.22%	56	69.14%	87	53.70%	-2.47%	-18.52%
Професійний (творчий)	17	20.99%	24	14.81%	21	25.93%	68	93.15%	4.94%	78.34%
Рівень професійної готовності за операційно-технологічним критерієм										
Репродуктивний	13	16.05%	16	9.88%	11	13.58%	5	3.09%	-2.47%	-6.79%
Продуктивний	63	77.78%	126	77.78%	59	72.84%	98	60.49%	-4.94%	-17.28%
Професійний (творчий)	5	6.17%	20	12.35%	11	13.58%	59	36.42%	7.41%	24.07%
Рівень професійної готовності за особистісно-психологічним критерієм										
Репродуктивний	9	11.11%	21	12.96%	8	9.88%	10	6.17%	-1.23%	-6.79%
Продуктивний	62	76.54%	117	72.22%	60	74.07%	103	63.58%	-2.47%	-8.64%
Професійний (творчий)	10	12.35%	24	14.81%	13	16.05%	49	30.25%	3.70%	15.43%
Рівень професійної готовності за рефлексивно-оцінювальним критерієм										
Репродуктивний	9	11.11%	25	15.43%	6	7.41%	4	2.47%	-3.70%	-12.96%
Продуктивний	61	75.31%	120	74.07%	61	75.31%	102	62.96%	0.00%	-11.11%
Професійний (творчий)	11	13.58%	17	10.49%	14	17.28%	56	34.57%	3.70%	24.07%

Вірогідність експериментальних даних підтверджено за допомогою методу математичної статистики шляхом обрахунку критерію Пірсона (на рівні значущості 0,05) за кожним критерієм сформованості професійної готовності КГ та ЕГ. Динаміка сформованості продуктивного й репродуктивного рівнів продемонструвала зниження показників в ЕГ на 14% та 9%, відповідно в КГ – на 3%. Динаміка професійної підготовки на професійному (творчому) рівні засвідчила приріст в ЕГ на 35,5%, а в КГ – лише на 5%.

Отже, експериментальним шляхом доведено ефективність застосування розробленої структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії, що підтверджено збільшенням кількості здобувачів, рівень професійної готовності яких характеризується як професійний (творчий) та продуктивний.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено теоретичне дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх дизайнерів та експериментальну перевірку ефективності структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії. Одержані результати підтвердили правомірність покладеної в його основу гіпотези, що уможлиблює узагальнення висновків.

1. На основі аналізу наукових праць щодо з'ясування особливостей професійної діяльності дизайнера встановлено, що ця професія передбачає роботу з папером як основним матеріалом, що своєю чергою актуалізує вимоги до якості професійної підготовки майбутніх дизайнерів у системі вищої освіти. Вивчення проблеми професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в Україні та за кордоном підтвердили її актуальність, надали можливість розробити оптимальну структурно-функціональну модель, що забезпечує ефективність їх підготовки.

2. Здійснений аналіз мистецького доробку провідних митців із паперової інженерії, вимог і обов'язків до дизайнерів у вакансіях на ринку праці надав змогу визначити сутність та компонентну структуру професійної готовності до використання паперової інженерії, що охоплює теоретичні знання, технічні навички, креативність, комунікативність, клієнтоорієнтованість, навички проєктного менеджменту, дотримання етичних норм і стандартів. Аналіз досвіду професійної підготовки дизайнерів в українських закладах вищої освіти засвідчив недостатність і фрагментарність змісту опанування паперової інженерії, тоді як сучасна світова практика продемонструвала високий ступінь її залученості дизайнерами, що підтверджує необхідність удосконалення освітніх програм.

3. Зміст паперової інженерії в професійній підготовці майбутніх дизайнерів має охоплювати питання: основ паперової інженерії; матеріалів та інструментів, технік і технологій; проєктування та творчості; виробництва й презентації. Інтеграція паперової інженерії в зміст професійної підготовки майбутніх дизайнерів потребує оновлення освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) рівня спеціальності 022 «Дизайн» вищої освіти шляхом використання базового освітнього компонента «Паперова інженерія» та професійно спрямованих освітніх компонентів, у яких наявна робота з папером як основним матеріалом з використанням: форм навчання (проєктне навчання, лекція з елементами практики, змішане та мікронавчання, мобільна консультація; індивідуальна, командна, групова, самотійна робота; тестування); методів навчання (студійного та проблемного навчання; проєктів; навчання на власному досвіді; публічного перегляду, критики, коментування; пояснювально-ілюстративного; майстеркласу й авторської виставки; кейсів; портфоліо); педагогічних і спеціалізованих засобів навчання (навчально-методичне

забезпечення, наочні засоби, інформаційно-комунікаційні технології, інструментальне й технічне обладнання, програмне забезпечення).

4. Діагностування рівнів сформованості компонентів професійної готовності (репродуктивний, продуктивний, професійний (творчий)) потрібно проводити за професійно-змістовим, операційно-технологічним, особистісно-психологічним, рефлексивно-оцінювальним критеріями та їх показниками, що в сукупності з дібраними методиками надає змогу здійснити об'єктивну оцінку динаміки процесу професійного зростання, створивши передумови переходу до кількісних характеристик.

5. Реалізація структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії демонструє позитивні результати за створенням у закладі вищої освіти практико-орієнтованого середовища, спрямованого на набуття студентами первинного професійного досвіду на засадах ітеративного навчання. Результати аналізу експериментальних даних, обрахованих за допомогою статистичного критерію Пірсона, підтвердили підвищення професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії до професійного (творчого) та продуктивного рівнів.

Здійснені пошукові розвідки та результати їх аналізу дають підстави висувати пропозицію щодо створення окремої самостійної освітньої програми, яка буде в комплексному підході відповідати напряму дизайну, – паперова інженерія у професійному контексті підготовки майбутніх дизайнерів.

Разом із тим дисертація не вичерпує сукупності проблем, пов'язаних із підготовкою майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

*Основні наукові праці, опубліковані у фахових виданнях України,
зокрема таких, що реферуються міжнародними наукометричними базами:*

1. Брянцева Г. В., Брянцев О. А. Формування в бакалаврів навичок візуалізації презентацій. *Педагогічні науки* : зб. наук. праць / Херсонський державний університет. 2018. № 82, Т. 2. С. 89–94. (*Index Copernicus*).

2. Чемерис Г. Ю., Брянцев О. А. Добір програмного забезпечення для формування цифрового освітнього середовища майбутніх дизайнерів в умовах змішаного навчання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 78. С. 261–265. (*Index Copernicus*).

3. Чемерис Г. Ю., Брянцева Г. В., Брянцев О. А. Шляхи вдосконалення дизайн-освіти в контексті стратегії цифрової трансформації освіти й науки України. *Фізико-математична освіта*. 2021. № 6, Т. 32. С. 49–56. (*Index Copernicus*).

4. Брянцев О. А. Сутність і структура професійної компетентності майбутніх дизайнерів із паперової інженерії. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. № 74, Т. 1. С. 339–344. (*Index Copernicus*).

5. Брянцев О. А. Критерії і показники сформованості професійної компетентності майбутніх дизайнерів засобами паперової інженерії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2024. № 92. С. 142–149. (*Index Copernicus*).

Статті в закордонних наукових виданнях:

6. Chemerys H., Briantsev O., Briantseva H., Vynogradova A. Combined Capabilities of AR Technology and POP-UP Constructions for Designing Books for Children. *Yearbook of Moving Image Studies 2021 (YoMIS): Augmented Images: Trilogy of Synthetic Realities II* / ed.: Lars C. Grabbe, Patrick Rupert-Kruse, Norbert M. Schmitz. Büchner-Verlag eG, Marburg, Germany : 2022, Vol. 6. P. 185–209.

7. Briantsev O. Results of Experimental Implementation of The Model of Professional Competence Formation of Future Designers by Means of Paper Engineering. *Rajasthali Journal*. 2024. № 3, Is. 3. P. 63–72. (*Index Copernicus*).

*Стаття в науковому виданні, що
включене до наукометричної бази Scopus:*

8. Chemerys H., Ponomarenko O., Kardashov V., Briantsev O. STEAM project based learning for future designers. *AIP Conference Proceedings*. 2022. № 2453. Art. № 030026. (*Scopus*).

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

Методичні рекомендації, навчальний посібник:

9. Брянцев О. А., Брянцева Г. В., Виноградова А. С., Гресик І. С. Кваліфікаційна робота бакалавра : методичні рекомендації для здобувачів освіти спеціальності «Дизайн». Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 60 с.

10. Брянцев О. А. Паперова інженерія : навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 022 «Дизайн». Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 203 с.

Матеріали конференцій:

11. Брянцев О. А. Архітектура собору Notre Dame De Paris як об'єкт дослідження за проєктування слайс-форми архітектурного орігамі. *Модернізація та наукові дослідження: інтеграція науки та практики* : матеріали наук.-практ. конф. (26-27 лип. 2019 р., м. Одеса). Херсон : Вид-во «Молодий учений», 2019. С. 6–9.

12. Брянцева Г. В., Брянцев О. А. Акмеологічний підхід у підготовці учителів до візуалізації навчальної інформації в процесі формування професійної компетентності бакалаврів в умовах професійно-практичної підготовки. *Інформаційні технології в освіті та науці* : зб. наук. праць. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2019. № 11 С. 57–61.

13. Chemerys H., Briantseva H., Briantsev O. The Urgency of the Problem Synthetically Reproduced Media Content. *«Interaction of culture, science and art in terms of moral development of modern European society»* : International scientific conference proceedings. Riga : «Baltija Publishing», 2021. P. 85–88.

14. Брянцев О. А. Дизайн-тенденції в ілюструванні українських мальовисів і графічних романів. *Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології* : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (12 груд. 2022 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя: ЗНУ, 2022. Т. 1. С. 30–33.

15. Брянцев О. А. Дизайнер паперу, професія в паперовому мистецтві. *Дизайн, візуальне мистецтво та творчість: сучасні тенденції та технології* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (12 грудня 2023 р., м. Запоріжжя). ЗНУ, 2023. Т. 1. С. 34–37.

16. Брянцев О. А. Сучасні тенденції в паперовому мистецтві. *Стратегічні орієнтири освіти та реабілітації в умовах воєнного стану та повоєнного часу: проблеми, рішення, перспективи* : зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (26–27 жовт. 2023 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя : Вид-во ХНА, 2023. С. 691-693.

17. Брянцев О. А. Паперова інженерія в дизайн освіті. *Методологічні та практичні проблеми професійної підготовки акторів і дизайнерів* : матеріали VI наук.-метод. семінару (18–19 квіт. 2024 р., м. Запоріжжя). Запоріжжя : ЗНУ, 2024. С. 45–47.

18. Чемерис Г., Брянцев О., Кардашов В, Брянцева Г. Етнічні мотиви у розробці ілюстрацій рор-уп конструкцій на прикладі дитячої книги «Іван Богатир». *Етнодизайн у контексті відродження української національної ідентичності та європейської інтеграції. Кн. 2* : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. С. 34–36.

Свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір:

19. Твір ужиткового мистецтва «Інтелектуальна книжка-іграшка «Словограй». А.с. 76949. Україна. Брянцев О. А. заявл. 19.02.2018.

20. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайд-модель Notre-Dame de Paris». А.с. 77691. Україна. Брянцев О. А. заявл. 19.03.2018.

21. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайд-модель Notre-Dame de Reims». А.с. 77692. Україна. Брянцев О. А. заявл. 19.03.2018.

22. Художнє оформлення книжки «Іван Богатир». А.с. 79106. Україна. Брянцев О. А. заявл. 16.05.2018.

23. Художнє оформлення книжки «Іван Богатир». А.с. 82815. Україна. Брянцев О. А., Чемерис Г. Ю. заявл. 13.11.2018.

24. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайс-модель Duomo di Milano». А.с. 82816. Україна. Брянцев О. А. заявл. 13.11.2018.

25. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайс-модель Katedrála svätého Víta». А.с. 84900. Україна. Брянцев О. А. заявл. 28.01.2019.

26. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайс-модель Ulmer Münster». А.с. 92917. Україна. Брянцев О. А. заявл. 11.10.2019.

27. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайс-модель Westminster Abbey». А.с. 92918. Україна. Брянцев О. А. заявл. 11.10.2019.

28. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайс-модель Catedral de Sevilla». А.с. 96924. Україна. Брянцев О. А. заявл. 27.03.2020.

29. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайс-модель Notre-Dame de Rouen». А.с. 98187. Україна. Брянцев О. А. заявл. 17.06.2020.

30. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайс-модель Kölner Dom». А.с. 99952 Україна. Брянцев О. А. заявл. 24.09.2020.

31. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайс-модель Sagrada Familia». А.с. 122544. Україна. Брянцев О. А. заявл. 03.01.2024.

32. Твір образотворчого мистецтва «Паперова архітектурна слайс-модель Notre Dame de la Paix». А.с. 122688. Україна. Брянцев О.А. заявл. 08.01.2024.

АНОТАЦІЯ

Брянцев О. А. Підготовка майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності. – Кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. – Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2025.

У дисертації наведено шляхи розв’язання актуальної проблеми підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності.

Базуючись на сучасних підходах професійної підготовки майбутніх дизайнерів та враховуючи специфіку застосування паперової інженерії в сучасній дизайн-освіті, підготовку майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності подано як цілеспрямований, науково й методично обґрунтований процес підвищення конкурентоздатності особи, набуття нею високого рівня поінформованості, обізнаності, готовності ухвалювати рішення та здійснювати творчу діяльність у сфері дизайну через набуття професійних здібностей і особистісних якостей використання паперу як основного матеріалу і його обробки базовими маніпуляціями, техніками та технологіями.

Досліджено явище паперової інженерії, сучасний стан підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в закладах вищої освіти України та інших країнах. Доробок закордонних і українських науковців, а також проаналізовані запит ринку праці та здобутки в професійній дизайн-діяльності провідних митців засвідчують актуальність тематики дослідження. Аналіз особливостей моделей мистецької освіти, переосмислення моделі комунікації Г. Лассвела, розгляд моделей формування досвіду стали підґрунтям для узагальнення досліджених релевантних підходів до авторського

концептуального бачення ітеративного навчання, який було покладено в основу структурно-функціональної моделі формування професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії.

Виділено й схарактеризовано компоненти досліджуваної готовності (теоретичні знання, технічні навички, креативність, комунікативність, клієнтоорієнтованість, навички проєктного менеджменту, дотримання етичних норм і стандартів) та визначено їх сформованість за трирівневою градацією (репродуктивний, продуктивний і професійний (творчий) рівні) у критеріях (професійно-змістовий, операційно-технологічний, особистісно-психологічний, рефлексивно-оцінювальний) за відповідними показниками.

Перевірка ефективності розробленої структурно-функціональної моделі формування професійної готовності підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії здійснювалась упродовж 2021–2024 н. рр. Дослідно-експериментальна робота включала чотири етапи: пошуковий, констатувальний, формувальний та контрольний. Експериментальною базою дослідження стали здобувачі денної форми кафедр дизайну, загальною кількістю 324, п'яти закладів вищої освіти України: Запорізького національного університету; Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»; Приватного закладу вищої освіти «Арт академія сучасного мистецтва імені Сальвадора Далі»; Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука; Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Аналіз результатів дослідження, виконаний методом описової статистики за кожним із критеріїв, показав позитивні зміни в експериментальній групі. Статистичну значущість різниці між показниками контрольної та експериментальної груп визначено за допомогою статистичного χ^2 критерію Пірсона. Результати аналізу експериментальних даних підтвердили статистично значущу різницю (на рівні значущості 0,05) показників критеріїв професійної готовності майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в контрольній та експериментальній групах. Динаміка сформованості продуктивного й репродуктивного рівнів продемонструвала зниження показників в експериментальній групі на 14% та 9%, відповідно в контрольній групі – на 3%. Динаміка професійної підготовки на професійному (творчому) рівні засвідчила приріст в експериментальній групі на 35,5%, а в контрольній – лише на 5%.

Таким чином, структурно-функціональна модель підготовки майбутніх дизайнерів до використання паперової інженерії в професійній діяльності продемонструвала свою ефективність, підвищуючи професійний (творчий) рівень готовності дизайнера.

Ключові слова: професійна підготовка, готовність, дизайнер, паперова інженерія, дизайн, професійна освіта.

ABSTRACT

Briantsev O. A. Preparation of Future Designers to use Paper Engineering in their Professional Activities. – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Candidate of Pedagogical Sciences in speciality 13.00.04 – The Theory and Methodology of Vocational Education. – Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, 2025.

The dissertation study presents ways to solve the urgent problem of training future designers to use paper engineering in their professional activities.

Based on modern approaches to the professional training of future designers and taking into account the specifics of the use of paper engineering in modern design education, «training future designers to use paper engineering in professional activities» is presented as a purposeful, scientifically and methodologically sound process of increasing the competitiveness of a person, acquiring a high level of awareness, awareness, readiness to make decisions and carry out creative activities in the field of design through the acquisition of professional abilities and personal qualities.

The phenomenon of paper engineering, the current state of training future designers to use paper engineering in higher education institutions in Ukraine and other countries, the contributions of foreign and Ukrainian scholars, as well as the analyzed demand of the labor market and achievements in the professional design activities of leading artists prove the relevance of the research topic. The analysis of the features of art education models, rethinking of G. Lasswell's communication model, consideration of experience formation models became the basis for generalizing the studied relevant approaches to the author's conceptual vision of iterative learning, which was the basis of the structural and functional model of forming the professional readiness of future designers to use paper engineering.

The components of the studied readiness (theoretical knowledge, technical skills, creativity, communication skills, customer focus, project management skills, compliance with ethical norms and standards) are identified and characterized, and their formation is determined according to a three-level gradation (reproductive, productive, and professional (creative) levels) in the criteria (professional and content, operational and technological, personal and psychological, reflective and evaluative) according to the relevant indicators.

The effectiveness of the developed structural and functional model for the formation of professional readiness of future designers to use paper engineering was tested during the 2021–2024 academic years. The experimental work included four stages: search, stating, formative and control. The experimental base of the study was full-time students of the design departments, a total of 324 students, of five higher education institutions of Ukraine: Zaporizhzhia National University; Municipal Institution of Higher Education Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy of Zaporizhzhia Regional Council; Private Institution of Higher Education

Salvador Dali Academy of Contemporary Arts; Mikhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design; Lesya Ukrainka Volyn National University.

The analysis of the study results using descriptive statistics for each of the criteria showed positive changes in the experimental group. The statistical significance of the difference between the indicators of the control and experimental groups was determined using Pearson's χ^2 statistical test. The results of the analysis of experimental data confirmed a statistically significant difference (at the level of significance of 0.05) in the indicators of the criteria of future designers' professional readiness to use paper engineering in the control and experimental groups. The dynamics of the formation of the productive and reproductive levels showed a decrease in the experimental group by 14% and 9%, respectively, in the control group – 3%. The dynamics of professional training at the professional (creative) level showed an increase in the experimental group – by 35.5%, and in the control group – only by 5%.

Thus, the structural and functional model of training future designers to use paper engineering in their professional activities has demonstrated its effectiveness, increasing the professional (creative) level of designer's readiness.

Keywords: professional preparation, readiness, future designer, paper engineering, design, art education.

БРЯНЦЕВ ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ
ДО ВИКОРИСТАННЯ ПАПЕРОВОЇ ІНЖЕНЕРІЇ
В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Підписано до друку 31.01.2025.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Гарнітура Times.
Умовн.-друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9. Наклад 100 пр. Зам. № 1-2025АБ.

Видавець та виготовлювач
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 70б

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК, № 3321 від 25.11.2008